

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
c/o Suomen sydänliitto
Oltermannintie 8
000620 HELSINKI

LAUSUNTO

13.1.2012

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

VIITE: Lausuntopyyntönnö 16.12.2011 Dnro YM022:00/2011

ASIA: Asuntopoliittisen ohjelman valmistelu

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on sosiaali- ja terveystoimittainen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 163 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäseninä 55 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on aloittanut toimintansa 1.1.2012. Lisätiedot: www.soste.fi

Liitteenä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry: lausunto asuntopoliittisen ohjelman valmistelusta. Lausunto lähtee ihmisten hyvinvoinnin näkökulmasta.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
toiminnanjohtaja

13.1.2012

1 Yleistä

Asuminen, koti ja asuinympäristö muodostavat ihmisen elämässä pohjan yhteisöön ja yhteiskuntaan kuulumiselle ja perustan jokapäiväiselle arkielämälle. Asuntopoliittinen ohjelma tulee sitoa muiden hallinnonalojen kanssa toteutettavaksi tavoitteelliseksi ohjelmaksi, joka tukee hallitusohjelman keskeisiä painopistealueita. Asuntopoliitikalla on merkittävä vaikutus erityisesti köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentämiseen. Tavoitteiden rinnalla asuntopoliittisen ohjelman tulee kirjata selkeä näkemys tavoitteiden toteuttamistavoista.

2 Sosiaalisesti ja alueellisesti tasapainoiset ja vakaat asuntomarkkinat

Asuntopoliitikan ja sosiaali- ja terveystalouden kytkenä tulee tunnistaa nykyistä selvemmin. Kohtuuhintainen ja riittävän tasoinen asuminen tulee turvata kaikille eri puolella Suomea. Erityisesti kasvavilla kaupunkialueilla tulee pitää kiinni kohtuuhintaisen vuokra-asumisen tuotantotavoitteista. Hallituksen kaavailema tuotantotavoite on oikeasuuntainen, muttei riittävä. Lisäksi tulee varautua epävakaa taloudellisen tilanteen aiheuttamiin riskeihin niin vuokralla asuvien kuin omistusasunnossa asuvien osalta. Seudullisesti ja alueellisesti tasapainoisia asuntomarkkinoita tulee kehittää osana kuntauudistusta ja hillitä samalla pääkaupunkiseudun asuntomarkkinoihin kohdistuvaa painetta.

3 Maankäyttö ja kaavoitus

Asuntopoliitikalla tulee vaikuttaa siihen, ettei alueellinen eriarvoistuminen jatka kasvuaan. Maankäytössä ja kaavoituksessa tulee pyrkiä sosiaalisesti, kulttuurisesti, ekologisesti ja väestöllisesti monipuolisiin alueisiin sekä huolehtia alueiden riittävästä palveluista ja liikenneyhteyksistä. Yhteiskunnallisten ongelmien kasaantumista tietyille alueille on estettävä mahdollisimman monipuolisilla asumista tukevilla vaihtoehtoilla. Vammaisten, vanhusten ja muiden erityisryhmien kotona asumisen mahdollistaminen edellyttää nykyistä enemmän arkielämän palveluiden ja infrastruktuurin toimivuuden kehittämistä ja varmistamista. Myös esimerkiksi mielenterveyskuntoutujien ja neurologisesti sairaiden ihmisen osalta asuminen normaalisissa asuntokannassa edellyttää paitsi soveltuvia asuntoja myös saatavutettavia yleispalveluja sekä joustavia ja monimuotoisia asumisen erityispalveluja. Yhteys luontoon on myös osa alueellisesti elinvoimaisuutta ja tärkeä osa asumista erityisesti suomalaisille.

4 Erityisryhmien asunto-olojen parantaminen

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman jatkaminen on välttämätöntä. Samalla tulee panostaa asunnottomuuden ehkäisemiseen esimerkiksi asumisneuvontapalvelut turvaamalla ja kehittää myös muuta apua ja tukea, jota ihmiset tarvitsevat itsenäisessä asumisessa ja jokapäiväisessä arjessa. Valtion budjettiin pitää varata riittävät varat asuntojen hankintaan ja tuottamiseen. Tämän lisäksi pitää budjettiin varata kunnille riittävät korvamerkit varat pitkäaikaisasunnottomien tukipalvelujen rahoittamiseen koko hallituskaudella sen mukaisesti mitä edellisellä hallituskaudella kunnille oli luvattu. Ikääntyvien, nuorten, liikunnallisesti tai toiminnallisesti rajoitteisten henkilöiden asuntojen hankintaan on varattava tarvittavat varat. Heidän osaltaan on myös välttämätöntä selvittää valtakunnallisesti tarpeen määrä päätöksen te-

13.1.2012

koa varten. Erityisryhmille suunnatussa asuntotuotannossa tulee painottaa vuokra-asuntotuotantoa, mutta yleisestseen, monimuotoinen ja muunneltavissa oleva rakentaminen on huomioitava myös muissa asumismuodoissa, esim. asumisoikeusasunnoissa.

Yleishyödyllistä asuntotuotantoa tulee vahvistaa ja kehittää. Samalla kun valtiolta on päättänyt puolittaa normaalin yleishyödyllisen vuokra-asuntotuotannon omavastuun koron, tulee erityisryhmien rakentamiseen liittyvää avustuslainsäädäntöä muuttaa yksinkertaisemmaksi ja läpinäkyväksi. Nykyisessä laissa olevat ihmisten sairauksien ja muiden ominaisuuksien mukaiset luokat ovat keinotekoisia. Avustummäärrien tulee perustua rakennusten lisävarusteisiin ja ihmisten maksukykyyn. Asumisen ja tuen rahoitus tulee pitää selkeästi erillään.

5 Rakentamisen laatu

Nykyinen, laadukas rakentaminen tulee säilyttää kaikessa asuntotuotannossa. Asumisympäristö tulee rakentaa laadukkaaksi myös sellaisilla alueilla joille on kasaantunut enemmän huono-osaisuutta. Laadukas rakentaminen lisää asumisen viihtyisyyttä, turvallisuutta, vähentää ilkeävaltaa, järjestyshäiriöitä ja rikollisuutta sekä lisää ihmisten halua ottaa vastuuta ja huolehtia omasta asuinympäristöstään. Laadukas rakentaminen ehkäisee osaltaan myös asuinalueiden eriytymistä. Esteettömyys ja muunneltavuus ovat osa laadukasta rakentamista ja mahdollistaa asuntojen monipuolisen käytön. Tulee myös huomioida asuinympäristön lapsi- ja perheystävällisyys.

Energiatehokas tiivis rakentaminen ja koneellinen ilmanvaihto voivat aiheuttaa homehaittoja, vikoja rakenteisiin ja heikentää huoneilman laatua, mikä lisää asukkaiden terveyshaittoja. Liian tiiviin rakentamisen haittoja tulee ehkäistä ja korjata.

6 Lopuksi

Asuntopoliittiseen ohjelmaan tulee sisällyttää ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA), jonka avulla saadaan tietoa siitä millaisilla toimilla on vaikutusta ihmisten hyvinvointiin. Tätä kautta voidaan myös havaita merkittäviä yhteyksiä muiden hallinnonalojen toimiin jotka joko tukevat tai heikentävät asuntopoliittisia tavoitteita.

Yksinäisyys on tänä päivänä kasvava terveys- ja hyvinvointiongelma ja turvattomuuden aiheuttaja (esim. Kansalaisbarometri 2011), joka tulee huomioida myös asuntopoliitikassa. Asuinalueiden yhteisten sisä- ja ulkotilojen suunnittelu, asuntojen monikäyttöisyys ja muunneltavuus ja asuinalueiden monipuolinen ikärakenne mahdollistavat osaltaan asuinalueiden yhteisöllisyyttä ja ehkäisevät näin yksinäisyyttä ja turvattomuutta.

Ihmisten mahdollisuuksia vaikuttaa alueensa ja kuntansa asuinympäristöihin tulee kehittää ja luoda eri väestöryhmille ja kansalaisjärjestöille tilaisuuksia osallistua esimerkiksi kuntien asuntopoliittisten ohjelmien suunnitteluun.